

SCHILLER FRIGYES

Schiller Frigyes halálának százötven éves évfordulóját ünnepli a művelt emberiség. Az irodalmi köztudat főként mint drámaírórt tartja számon, mint a legkiválóbb német drámaírórt, de a lírája is igen jelentős.

Lírai költészetét legtömörebben evvel a szóval jellemezhetnők: *eszményi*. S lényege legkönnyebben megközelíthető, ha összehasonlítjuk a nagy kortárs, versenytárs és barát, Goethe költészetével. Goethe egyetemesebb, Schiller egyöntetűbb. Goethe költészetének olyan széles, olyan gazdag a hangskálája, hogy bármely korban könnyen találhat rezonanciát, Schiller skálája a magas cénél kezdődik, s így gyöngébb hallású korok nem egyhamar fogják fel ezt a zenét.

Schiller csak az eszmények, filozófikus gondolatok ködbevesző, távoli, magasztos, földöntúli világában otthonos, míg Goethe olykor átsétálgat földi érdeinkbe is, észreveszi az árnyékban a kis virágocskát, gondosan kiássa és hazaviszi kertjébe. Schiller nem száll le soha fenséges magaslatairól és nem szereti az árnyékos helyeket. Az ő hőse az *Alpenjüger*, a hegyi vadász, képzeletének hona az Alpok égbenyúló sziklaormú, hófödte csúcsú, a nap hideg fényében szikrázó hegyvilága. Legjellemzőbb szavai: magasság, messzeség, fény ...

Eppen ezért mégis mindig időszerű költő. Mert a korok eszmei érzékenysége lehet finomabb, vagy tompultabb, de azért minden kor tudata alatt mégis csak él a vágy, a nosztalgia a Magasság, Messzeség és Világosság után! (K. Gy.)

A FÖLD FELOSZTÁSA

„Im itt a föld!” — kiált az embereknek
Zeusz, ki fönt magas trónján pihen;
„Örökségként adok mindent tinektek;
Osztozzatok testvérien!”

Nagy sürgés-forgás támad erre nyomban,
Ily jó alkalmat senki sem szalaszt,
A földesúr vadászgat dús pagonyban,
S mezőn kalászt gyűjt a paraszt.

A kalmár raktárában halmoz árut;
Apát a bort kívánja, nem vizet;
Hídat, utat lezárat jó királyunk,
És szól: „Enyém minden tized!”

Mindennek már akadt gazdája végül,
Az osztozás már régen végbe ment,
Midőn a távol messzeség ködébül
A költő későn megjelent.

„Ó jaj nekem! Csak én vagyok felejtve
Mindenkitől, csak én, én nyomorult,
Leghűbb fiad?” — kiáltott zokszót ejtve
S az égi trón elé borult.

„Ha álmaid honában kóboroltál —
Beszél az Úr — az ajkad mért perel!
Midőn az osztás történt, merre voltál?”
„Tenálad” — költőnk így felel.

„Orcád csodálatában elmerültem,
Fülem merengett égi szent zenén;
Bocsásd meg, hogy fényedtől részegültem
A földet elfeledtem én!”

„Hát mit tegyek? — szól Isten — másé minden,
Másé az ősz, a vásár és a vad.
De ha kívánsz itt élni köreimben,
Egembe jönnöd bármikor szabad!”

A HIT SZAVAI

Im három a szó, mit megnevezek,
Visszhangzik a földteke tőlük;
De nem kívülről erednek ezek,
A szív, csak a szív a szülőjük.
S az emberi élet vajmi sivár,
Ha e három szent szót nem hiszi már.

Az ember mindenképp *szabad*,
Bár láncok közt született meg;
Hát el ne riasszon a szolgálhad,
S borzalma az örületeknek.
Ne félj, ha lepattan a szolgálbilincs,
És a szabadokra bizva tekints!

Az *erény* nem üres, laza szó,
De lehet belőle valóság,
És bár az ember ingadozó,
Nem elérhetetlen a Jóság,
S mit az ész meddőn keresett, a vigaszt,
Egy gyermeki szív tán fölleli azt.

És él egy *Isten*, egy szent Akarat,
S ha az emberé semmibe veszne,
Az túl az időn, teren élve marad:
A legmagasabb örök Eszme;
S bár minden örökkön körbe kereng,
De felettük az Isten szelleme leng.

Híven őrizzétek e megnevezett
Szavakat, nem válván el soha tőlük,
Hisz' nem kívülről eredtek ezek,
Ten-lelketek volt a szülőjük.
S nem lesz nyomorult az emberiség,
Ameddig e három szót hiszi még.

„FOGADALMI TÁBLÁK”

JANOS-LOVAGOK

Pompás éketek az iszonyú páncél a kereszttel,
Hogyha oroszlánként véditek árva Rhodost,
És ha zarándokokat kísérték a szír sivatagban,
S őrzitek a Szent Sirt, mint szigorú kerubok,
Am szebb díszetek a betegápolói köténytek,
Harci oroszlánok, legnemesebb daliák,
Ha beteg ágya körül szolgáltok enyhet-adóan,
S meghozzátok a szív névtelen áldozatát.
Ó, a Kereszt hite tud csak egy koszorúba kötözni
Nyájas alázatot és bajnoki büszke erőt!

REMÉNY ÉS TELJESEDÉS

Árbóc-erdőkkel tengerre hajózik az ifjú;
Megmentett ladikon tér kikötőbe az agg.

JÓSÁG ÉS NAGYSÁG

Két virtus van, s bárcsak együtt járnának örökké:
Jó legyen a nagyság, s *nagyszerű* legyen a jó!

PÉTER-TEMPLOM

Méretemet ne csodáld; nagyságom lényege más ám:
Hogy nagyvá tegyem a *elkedet*, ezt akarom!

A TUDOMÁNY

Van, kinek istennője, de más számára tehénke,
Mely csakis arra való, hogy tejet és vaját ad.

Kunszery Gyula fordításai

SZÖKŐAR

*Ha moccan sz bennem, csaknem kiszorítasz
magamból is. Túlsordulok, mint a szökőár,
amely forró borodtól ittas
és ismeretlen égövek felé száll.*

*Hogy védekezsem ellened? Nincsen kiút már.
Légy hát enyém egészen: parté a tenger
és tengeré a part, hol himes tajték ugrál
holdfényre tárult, táncos türelemmel.*

*Határaitm tebenned elmosódnak,
de irgalmad gyűrűje épp elég lesz,
hogy két karom, miként a könnyű csónak
elérjen léted lüktető éréhez.*

Tűz Tamás